

امام رضا(ع) با فرهنگ گفتگو و سبک زندگی الگو، وارد عرصه فرهنگی جامعه شد

حسنلو گفت: سیره امام رضا علیه السلام هشدار می‌دهد جامعه‌ای که بستر فرهنگی قوی نداشته باشد، در برابر تهاجم اندیشه‌های بیگانه آسیب‌پذیر است.

حسنلو گفت: سیره امام رضا علیه السلام هشدار می‌دهد جامعه‌ای که بستر فرهنگی قوی نداشته باشد، در برابر تهاجم اندیشه‌های بیگانه آسیب‌پذیر است.

خبرگزاری مهر - گروه دین و اندیشه- عصمت علی آبادی: امروز سالگرد شهادت امام رضا (ع) است. امام رضا (ع) در یکی از پرچالش‌ترین ادوار اسلامی توانست با ترکیب حکمت فرهنگی و تدبیر سیاسی، جریان ساز شود. حلقه‌های علمی، مناظرات فکری، ارتباط مستقیم با مردم و استفاده از جایگاه ولایت عهدی به عنوان سکوی تبلیغ مکتب، مجموعه‌ای منسجم را پدید آورد که آثارش در تاریخ فرهنگ ایران و هویت شیعی تا امروز ادامه دارد.

به همین مناسبت با حجت الاسلام امیر حسنلو به گفتگو پرداختیم که حاصل آن در ادامه تقدیم مخاطبان می‌شود:

حجت الاسلام امیر حسنلو در گفتگو با خبرنگار مهر، با اشاره به فضای فکری و فرهنگی روزگار امام رضا (ع) گفت: دوران امام رضا (ع) در اوج عصر موسوم به «نهضت ترجمه» بود؛ حرکتی که از زمان منصور عباسی آغاز و در عهد مأمون به اوج رسید. تا جایی که آثار فلسفی افلاطون و ارسطو، علوم هند و ریاضیات ایرانی به زبان عربی ترجمه می‌شد. بغداد، مرو و نیشابور به پایتخت‌های علمی بدل شدند و مناظرات دینی و فلسفی میان مسلمانان، مسیحیان، یهودیان و حتی زرتشتیان رونق داشت.

وی افزود: این شکوفایی علمی، هرچند ظاهری مثبت داشت، اما پیامدهای جانبی آن ایجاد مکاتب متعارض با قرآن و سنت بود؛ جریاناتی که از شک و الحاد تا جبرگرایی و انکار معاد را ترویج می‌کردند. در چنین شرایطی، جامعه اسلامی بیش از هر زمان دیگر به یک «مرجع فکری امن» نیاز داشت؛ نقشی که امام رضا (ع) به بهترین شکل ایفا کرد.

حسنلو سیره فرهنگی امام را الگوسازی در متن جامعه بیان کرد و گفت: امام رضا (ع) با دو ابزار اصلی وارد میدان عرصه فرهنگی شد که شامل فرهنگ گفتگو و سبک زندگی الگو بود در فرهنگ گفتگو مناظرات تاریخی ایشان از جمله با جاثلیق و رأس الجالوت نه تنها به دفاع از عقاید اصلاح‌آمیز اسلام انجامید، بلکه شیوه مناظره علمی بدون خشونت و با استفاده از استدلال قرآنی را نهادینه کرد. این مناظرات در دربار مأمون نیز برگزار شد و به دلیل گستره مخاطبان، آثار فرهنگی وسیعی گذاشت.

وی در زمینه سبک زندگی امام اظهار داشت: حضور همیشگی در میان مردم، اطعام بدون تبعیض، نشستن بر سر سفره با خدمتکاران و میهمانان، ترویج تغذیه سالم و بهداشت پیشگیرانه مواردی که حتی در نامه‌ها و توصیه‌های ایشان برجسته است همگی الگویی پایدار برای زندگی اسلام متعادل فراهم ساخت.

این استاد حوزه علمیه در خصوص پذیرش ولایت عهدی و تبدیل بحران به فرصت عنوان کرد: ولایت عهدی به امام تحمیل شد؛ مأمون در ظاهر می‌خواست با این کار مشروعیت خود را نزد مردم تقویت کند، اما امام رضا (ع) با حکمت و آینده‌نگری، این دام سیاسی را به بستر گسترش معارف شیعی تبدیل کرد.

حسنلو ارتباط بی‌واسطه با مردم شرق جهان اسلام به ویژه ایرانیان و تقویت ریشه محبت به اهل بیت (ع) را از پیامدهای این دوره بیان و عنوان کرد: تثبیت جایگاه علمی و معنوی شیعه در نگاه عموم، حتی میان غیرشیعیان، به دلیل رفتار متین امام در مناظرات و مجالس علمی از پیامدهای این دوره به شمار می‌رود.

وی با اشاره به اهداف پنهانی مأمون و ناکامی او تصریح کرد: مأمون با دعوت ظاهری از امام به مرو، در پی سه هدف بود: کاهش فشار سیاسی مخالفان عباسی، کسب مشروعیت از طریق انتساب به خاندان پیامبر (ص) و کنترل شیعیان با در حاشیه قراردادن امام.

استاد حوزه علمیه ادامه داد: استراتژی امام که شامل سخنرانی‌های روشنگر، مناظره‌ها، تبیین ماهیت واقعی امامت بود باعث شد این اهداف نه تنها محقق نشود، بلکه جایگاه اهل بیت (ع) در اذهان عمومی تقویت شود. پس از مأمون، شورش‌ها علیه عباسیان دوباره اوج گرفت که نشانه شکست سیاست اوست.

وی در رد تحریف تاریخی درباره تشیع ایرانیان گفت: واقعیت تاریخی نشان می دهد که گرایش ایرانیان به اهل بیت (ع) از صدر اسلام آغاز شد. نقش شعار «الرضا من آل محمد (ص)» در بسیج ایرانیان علیه امویان، و استقبال گسترده مردم نیشابور از کاروان امام رضا (ع) نمونه های آشکار این ارتباط عمیق اند. این شواهد، ادعای پیدایش تشیع در عهد صفویه را مردود می سازد.

حسنلو به پیوند فرهنگ و سیاست در منظومه فکری امام رضا (ع) اشاره و اظهار داشت: امام رضا (ع) سیاست را بر پایه فرهنگ معنا می کرد. با تکیه بر اصل «امام حافظ دین و جانشین انبیا است» به شاگردان خود آموخت که هر حکومت فاقد ارتباط مشروع با ولایت الهی، غاصب است. این نگاه نه تنها خط مشی فرهنگی امام را تقویت کرد، بلکه در تربیت نیروهای فکری و سیاسی مؤثر بود.

وی در پایان خاطرنشان کرد: سیره امام هشدار می دهد جامعه ای که بستر فرهنگی قوی نداشته باشد، در برابر تهاجم اندیشه های بیگانه آسیب پذیر است. امروز نیز بسیاری از بحران های مدیریتی، اقتصادی و اجتماعی ریشه در ضعف فرهنگ عمومی و بی توجهی به آموزش نسل جوان دارد.